

۵- حسینی و ارزنگ، در تاریخ ۱۳۰۶/۱/۱۳ پس از طی مراحل قانونی با آورده‌های زیر، شرکت تضامنی حسینی و شرکا را تشکیل داده‌اند :

نام شریک	وجوه نقد	ماشین	زمین
آقای حسینی	۵۰۰/۰۰۰	۱/۴۰۰/۰۰۰	۵۴۰/۰۰۰
آقای ارزنگ	۸۰۰/۰۰۰	۹۰۰/۰۰۰	۳۸۰/۰۰۰

مطلوب است ثبت رویداد تشکیل شرکت.

۶- سعیدی و جلالی که هر کدام مالک یک فروشگاه هستند، برای توسعه فعالیت خود، در تاریخ ۱۳۰۳/۱/۱۳ تصمیم گرفته‌اند با تبدیل دو فروشگاه، شرکتی تضامنی تشکیل دهند.
در این تاریخ ترازنامه دو فروشگاه به شرح زیر بود :

فروشگاه سعیدی

ترازنامه

به تاریخ ۱۳۰۳/۱/۱۳

۲/۰۰۰/۰۰۰	حساب‌های پرداختی	۹۰۰/۰۰۰	نقد
۵/۰۰۰/۰۰۰	سرمایه	۱/۵۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
		۶۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی
		۴/۰۰۰/۰۰۰	ساختمان
<u>۷/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع	<u>۷/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع

فروشگاه جلالی

ترازنامه

به تاریخ ۱۳۰۳/۱/۱۳

۱/۷۰۰/۰۰۰	حساب‌های پرداختی	۴۰۰/۰۰۰	نقد
۲/۳۰۰/۰۰۰	سرمایه	۶۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
		۹۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی
		۲/۱۰۰/۰۰۰	ساختمان
<u>۴/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع	<u>۴/۰۰۰/۰۰۰</u>	جمع

در مورد دارایی‌ها و بدهی‌های دو فروشگاه، توافق‌هایی به شرح زیر به عمل آمد :

۱- موجودی کالای فروشگاه سعیدی ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال و ساختمان آن ۴/۸۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی گردید و حساب‌های دریافتی به مبلغ ۵۰۰/۰۰۰ ریال مورد توافق قرار گرفت.

۲- ساختمان فروشگاه جلالی به مبلغ ۱/۴۵۰/۰۰۰ ریال و حساب‌های دریافتی به مبلغ ۸۰۰/۰۰۰ ریال مورد توافق قرار گرفت. همچنین موجودی کالای این فروشگاه بی ارزش تلقی گردید. مطلوب است ثبت‌های لازم برای تشکیل شرکت.

۲-۳- تقسیم سود

در صفحات قبل اشاره شد که در شرکت‌های تضامنی، شرکا به نسبتی که در شرکت‌نامه درج شده در سود و زیان شرکت سهیم هستند و چنانچه در شرکت‌نامه نحوه تقسیم سود مشخص نشده باشد، سود، به نسبت سرمایه شرکا بین آنان تقسیم می‌شود. برای تقسیم سود و نحوه ثبت آن در دفاتر شرکت، باید به ترتیب زیر عمل شود:

- ۱- مانده حساب سود و زیان به حسابی به نام «حساب تقسیم سود» منتقل می‌شود.
- ۲- سهم سود هر یک از شرکا با توجه به شرکت‌نامه پس از وضع اقلامی نظیر اندوخته، پاداش و ... محاسبه می‌شود و از حساب تقسیم سود، به حساب جاری شرکا انتقال می‌یابد.
- طبق قانون تجارت «چنانچه در شرکت‌های تضامنی بر اثر ضررهای وارده، سهم‌الشرکه شرکا کم شود مادام که این کمبود جبران نشده باشد تأدیة هر نوع منفعت به شرکا ممنوع است.»

۳-۳- روش‌های تقسیم سود

در تقسیم سود در شرکت‌های تضامنی، می‌توان روش‌های مختلفی را با توجه به توافق شرکا مورد استفاده قرار داد. اما معمولاً تقسیم سود در این شرکت‌ها به یکی از روش‌های زیر صورت می‌گیرد:

- ۱- تقسیم سود به نسبت سهم‌الشرکه شرکا
  - ۲- تقسیم سود به نسبت معین که در شرکت‌نامه قید می‌شود.
  - ۳- تقسیم سود به نسبت سرمایه شرکا در پایان دوره مالی
  - ۴- تقسیم سود با احتساب نرخ سود و نسبت معین
  - ۵- تقسیم سود به نسبت میانگین ساده سرمایه اول و پایان دوره مالی
- ۱-۳-۳- تقسیم سود به نسبت سرمایه اولیه

مثال نمونه ۱: آقایان حسینی و خانی، یک شرکت تضامنی با سرمایه ۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال تشکیل داده‌اند. سرمایه حسینی ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه خانی ۴/۰۰۰/۰۰۰ است و در شرکت‌نامه برای تقسیم سود ترتیب خاصی پیش‌بینی نشده است. اگر سود ویژه شرکت در پایان دوره مالی ۱۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد مطلوب است نحوه ثبت حساب تقسیم سود و دفتر روزنامه شرکت

$$۳/۰۰۰/۰۰۰ + ۴/۰۰۰/۰۰۰ = ۷/۰۰۰/۰۰۰$$

مجموع سرمایه شرکا

$$۱۴/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۴/۰۰۰/۰۰۰}{۷/۰۰۰/۰۰۰} = ۸/۰۰۰/۰۰۰$$

سود خانی

$$۱۴/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۳/۰۰۰/۰۰۰}{۷/۰۰۰/۰۰۰} = ۶/۰۰۰/۰۰۰$$

سود حسینی

دفتر روزنامه شرکت تضامنی حسینی و خانی

ردیف	تاریخ		شرح	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه			
۱	۲۹	۱۲	خلاصه سود و زیان	۱۴/۰۰۰/۰۰۰	۱۴/۰۰۰/۰۰۰
			حساب تقسیم سود		
۲	۲۹	۱۲	حساب تقسیم سود	۱۴/۰۰۰/۰۰۰	۶/۰۰۰/۰۰۰
			حساب جاری حسینی		۸/۰۰۰/۰۰۰
			حساب جاری خانی		

۲-۳-۳- تقسیم سود به نسبت‌های معین

مثال نمونه ۲: رحمتی و رضایی، در تاریخ ۱۵/۲/۱۳×× شرکتی تضامنی به نام شرکت تضامنی رحمتی و شرکا را ایجاد می‌کنند. براساس شرکت‌نامه، تقسیم سود به نسبت ۳ و ۲ بین آنان خواهد بود. اگر سود خالص شرکت برای سال ۱۳×× مبلغ ۵ میلیون ریال باشد میزان سود متعلق به هر شریک را محاسبه کنید.

$$۳+۲=۵$$

$$۵/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۳}{۵} = ۳/۰۰۰/۰۰۰$$

سود رحمتی

$$۵/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۲}{۵} = ۲/۰۰۰/۰۰۰$$

سود رضایی

دفتر روزنامه شرکت تضامنی رحمتی و شرکا

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱	۲۹	۱۲	خلاصه سود و زیان		۵/۰۰۰/۰۰۰	۵/۰۰۰/۰۰۰
			حساب تقسیم سود			
۲	۲۹	۱۲	حساب تقسیم سود		۵/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰
			حساب جاری رضایی			۳/۰۰۰/۰۰۰
			حساب جاری رحمتی			

۳-۳-۳- تقسیم سود به نسبت سرمایه پایان دوره

مثال نمونه ۳: مجیدی و مهرایی، شرکای یک شرکت تضامنی هستند و سرمایه پایان دوره آن‌ها به ترتیب ۲/۵۰۰/۰۰۰ و ۳/۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد. اگر سود خالص دوره مالی ۱۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال و مبنای تقسیم سود در شرکت‌نامه، سرمایه پایان دوره باشد، مطلوب است محاسبه سود و زیان هر یک از شرکا و چگونگی ثبت عملیات حسابداری

$$۲/۵۰۰/۰۰۰ + ۳/۵۰۰/۰۰۰ = ۶/۰۰۰/۰۰۰$$

مجموع سرمایه پایان دوره

$$۱۲/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۲/۵۰۰/۰۰۰}{۶/۰۰۰/۰۰۰} = ۵/۰۰۰/۰۰۰$$

سود مجیدی

$$۱۲/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۳/۵۰۰/۰۰۰}{۶/۰۰۰/۰۰۰} = ۷/۰۰۰/۰۰۰$$

سود مهرایی

دفتر روزنامه شرکت تضامنی مجیدی و مهرابی

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱	۲۹	۱۲	خلاصه سود زیان		۱۲/۰۰۰/۰۰۰	۱۲/۰۰۰/۰۰۰
۲	۲۹	۱۲	حساب تقسیم سود		۱۲/۰۰۰/۰۰۰	۵/۰۰۰/۰۰۰
			حساب جاری مجیدی			۷/۰۰۰/۰۰۰

برخی اوقات، ممکن است به سرمایه هر یک از شرکا سود (بهره‌ای) تعلق گیرد یا این که علاوه بر سود خالص پایان سال، ممکن است در شرکت‌نامه ذکر شده باشد که به آورده نقدی هر شریک (سرمایه) درصدی به عنوان سود (بهره) تعلق گیرد.

۳-۳-۴- تقسیم سود با احتساب نرخ سود و نسبت معین:

مثال نمونه ۴: طاهری و مسعودی، در اول فروردین ماه $۱۳ \times \times$ شرکتی تضامنی به سرمایه اولیه ۵ میلیون ریال به نسبت ۳ و ۲ تشکیل داده‌اند. این شرکت، در طی دوره مذکور معادل ۵/۴۰۰/۰۰۰ ریال سود خالص داشته و طبق شرکت‌نامه، تقسیم سود بر مبنای ۸ درصد نرخ کارمزد (سود) بر سرمایه و تقسیم مابقی به نسبت ۳ و ۲ بوده است. مطلوب است محاسبه سهم سود هر شریک و ثبت عملیات حسابداری آن.

$$۳/۰۰۰/۰۰۰ \times ۸\% = ۲۴۰/۰۰۰$$

سود سرمایه طاهری

$$۲/۰۰۰/۰۰۰ \times ۸\% = ۱۶۰/۰۰۰$$

سود سرمایه مسعودی

$$۲۴۰/۰۰۰ + ۱۶۰/۰۰۰ = ۴۰۰/۰۰۰$$

$$۵/۴۰۰/۰۰۰ - ۴۰۰/۰۰۰ = ۵/۰۰۰/۰۰۰$$

باقی مانده سود

$$۵/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۳}{۵} = ۳/۰۰۰/۰۰۰$$

سهم سود طاهری

$$۵/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{۲}{۵} = ۲/۰۰۰/۰۰۰$$

سهم سود مسعودی

دفتر روزنامه شرکت تضامنی طاهری و مسعودی

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			خلاصه سود و زیان		۵/۴۰۰/۰۰۰	۵/۴۰۰/۰۰۰
۲			حساب تقسیم سود		۴۰۰/۰۰۰	۲۴۰/۰۰۰
			حساب جاری طاهری			۱۶۰/۰۰۰
۳			حساب تقسیم سود		۵/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰
			حساب جاری طاهری			۲/۰۰۰/۰۰۰

مطالعه آزاد

۵-۳-۳- تقسیم سود به نسبت میانگین ساده سرمایه اول و آخر دوره

مثال نمونه ۵: عشرتی و عصمتی و آزادی در تاریخ ۱۴/۲/۱۳×، شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سرمایه اولیه آن‌ها به ترتیب ۱/۰۰۰/۰۰۰، ۲/۰۰۰/۰۰۰ و ۳/۵۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه پایان دوره به ترتیب ۲/۰۰۰/۰۰۰، ۲/۰۰۰/۰۰۰ و ۳/۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد. اگر سود خالص دوره مالی مذکور ۱۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد مطلوب است سهم سود هر یک از شرکا بر اساس میانگین سرمایه اول و پایان دوره.

$$(1/000/000 + 2/000/000) : 2 = 1/500/000$$

میانگین ساده سرمایه عشرتی

$$(2/000/000 + 2/000/000) : 2 = 2/000/000$$

میانگین ساده سرمایه عصمتی

$$(3/500/000 + 3/500/000) : 2 = 3/500/000$$

میانگین ساده سرمایه آزادی

$$1/500/000 + 2/000/000 + 3/500/000 = 7/000/000$$

میانگین ساده کل سرمایه

$$14/000/000 \times \frac{1/500/000}{7/000/000} = 3/000/000$$

سهم سود عشرتی

$$14/000/000 \times \frac{2/000/000}{7/000/000} = 4/000/000$$

سهم سود عصمتی

$$14/000/000 \times \frac{3/500/000}{7/000/000} = 7/000/000$$

سهم سود آزادی

دفتر شرکت تضامنی...

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				روز	ماه	
۱۴/۰۰۰/۰۰۰	۱۴/۰۰۰/۰۰۰		خلاصه سود و زیان			۱
	۱۴/۰۰۰/۰۰۰		حساب تقسیم سود			۲
۳/۰۰۰/۰۰۰			حساب جاری عشرتی			
۴/۰۰۰/۰۰۰			حساب جاری عصمتی			
۷/۰۰۰/۰۰۰			حساب جاری آزادی			

مثال نمونه ۶: نوری و فروزان، شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سرمایه نوری ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه فروزان ۷۰۰/۰۰۰ ریال بوده است. اگر نوری به صورت تمام وقت و فروزان به صورت نیمه وقت در شرکت مشغول کار باشند و سود عملکرد سال مبلغ ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال باشد، مطلوب است تقسیم سود بر اساس هر یک از مفروضات زیر:

۶/۱ - تقسیم سود به نسبت مساوی

۶/۲ - تقسیم سود پس از احتساب بهره‌ای معادل ۸٪ سرمایه اولیه و تقسیم باقی مانده سود به نسبت $\frac{1}{3}$ و $\frac{2}{3}$ سهم نوری و فروزان.

۶/۳ - تقسیم سود پس از احتساب بهره‌ای معادل ۵٪ سرمایه اولیه و منظورکردن پاداش سالانه ۵۰۰/۰۰۰ ریال برای نوری و ۲۰۰/۰۰۰ ریال برای فروزان و تقسیم باقی مانده سود به نسبت مساوی

۶/۴ - تقسیم سود به نسبت سرمایه اولیه

حل با فرض ۶/۱:

$$1/500/000 \times 2 = 750/000$$

سهم سود هر شریک به نسبت مساوی

حل با فرض ۶/۲:

$$1/000/000 \times 8\% = 80/000$$

بهره ۸٪ نوری

$$700/000 \times 8\% = 56/000$$

بهره ۸٪ فروزان

$$80/000 + 56/000 = 136/000$$

کل بهره سرمایه شرکا

$$1/500/000 - 136/000 = 1/364/000$$

سود قابل تقسیم پس از کسر بهره

$$1/364/000 \times \frac{1}{3} = 454/667$$

باقی مانده سهم نوری

$$1/364/000 \times \frac{2}{3} = 909/333$$

باقی مانده سهم فروزان

صورت وضعیت تقسیم سود

شرح عملیات	نوری	فروزان	جمع کل
سود عملکرد سال	-	-	۱/۵۰۰/۰۰۰
کسر می شود: سود (بهره) سرمایه شرکا	(۸۰/۰۰۰)	(۵۶/۰۰۰)	(۱۳۶/۰۰۰)
سود قابل تقسیم	-	-	۱/۳۶۴/۰۰۰
سهم سود هر یک از شرکا (به نسبت های $\frac{1}{3}$ و $\frac{2}{3}$)	(۴۵۴/۶۶۷)	(۹۰۹/۳۳۳)	(۱/۳۶۴/۰۰۰)
کل دریافتی هر شریک	۵۳۴/۶۶۷	۹۶۵/۳۳۳	-

حل با فرض ۶/۳:

$$1/000/000 \times 5\% = 50/000$$

سود (بهره) سرمایه نوری

$$700/000 \times 5\% = 35/000$$

سود (بهره) سرمایه فروزان

$$50/000 + 35/000 = 85/000$$

جمع سود (بهره) سرمایه شرکا

$$1/500/000 - 85/000 = 1/415/000$$

باقی مانده سود

$$1/415/000 - (500/000 + 200/000) = 715/000$$

باقی مانده سود پس از کسر پاداش شرکا

$$715/000 : 2 = 357/500$$

سهم سود هر یک از شرکا

$$(50/000 + 500/000 + 357/500) = 907/500$$

کل سود سرمایه سهم نوری

$$(35/000 + 200/000 + 357/500) = 592/500$$

کل سود سرمایه سهم فروزان

صورت وضعیت تقسیم سود

شرح عملیات	نوری	فروزان	جمع کل
سود عملکرد سال	-	-	۱/۵۰۰/۰۰۰
کسر می شود: سود (بهره) ۵٪ سرمایه	(۵۰/۰۰۰)	(۳۵/۰۰۰)	(۸۵/۰۰۰)
باقی مانده سود	-	-	۱/۴۱۵/۰۰۰
کسر می شود: پاداش شرکا	(۵۰۰/۰۰۰)	(۲۰۰/۰۰۰)	(۷۰۰/۰۰۰)
باقی مانده سود	-	-	۷۱۵/۰۰۰
تقسیم سود به نسبت مساوی	(۳۵۷/۵۰۰)	(۳۵۷/۵۰۰)	(۷۱۵/۰۰۰)
کل دریافتی هر یک از شرکا	۹۰۷/۵۰۰	۵۹۲/۵۰۰	-

حل با فرض ۶/۴:

$$1/000/000 + 700/000 = 1/700/000$$

جمع سرمایه شرکا

$$\frac{1/500/000}{1/700/000} \times 1/000/000 = 882/353$$

سهام سود نوری

$$\frac{1/500/000}{1/700/000} \times 700/000 = 617/647$$

سهام سود فروزان

مثال نمونه ۷: الهامی و حبیبی، در تاریخ ۱۳×۲/۱۵، شرکتی تضامنی با سرمایه یکصد میلیون ریال که ۶۰ میلیون ریال سهم شرکت الهامی و ۴۰ میلیون ریال سهم شرکت حبیبی بوده است تأسیس کرده‌اند. اگر سود عملکرد سال ۱۳×۱۳ معادل ۴۰ میلیون ریال باشد، مطلوب است تعیین سهم سود هر یک از شرکا با مفروضات زیر:

فرض ۱- تقسیم سود به نسبت سرمایه‌گذاری اولیه

فرض ۲- در صورتی که شرکت نامه، نحوه تقسیم سود را مشخص نکرده باشد.

فرض ۳- تعلق بهره ۱۲٪ به سرمایه هر یک از شرکا و تقسیم بقیه به نسبت $\frac{3}{5}$ و $\frac{2}{5}$

فرض ۴- تعلق پاداش به الهامی و حبیبی به ترتیب معادل ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال و ۸۰۰/۰۰۰ ریال و تقسیم بقیه به نسبت مساوی.

حل با فرض ۱:

$$60/000/000 + 40/000/000 = 100/000/000$$

جمع سرمایه شرکا

$$(40/000/000 : 100/000/000) \times 60/000/000 = 24/000/000$$

سهام سود الهامی

$$(40/000/000 : 100/000/000) \times 40/000/000 = 16/000/000$$

سهام سود حبیبی

حل با فرض ۲:

چون در شرکت نامه، هیچ‌گونه تصمیمی در مورد تقسیم سود وجود ندارد، انجام این کار، به نسبت سرمایه‌گذاری شرکا

خواهد بود که حل (۲) نیز مشابه حل فرض (۱) می‌باشد.

حل با فرض ۳:

$$60/000/000 \times 12\% = 7/200/000$$

سود (بهره) سرمایه الهامی

$$40/000/000 \times 12\% = 4/800/000$$

سود (بهره) سرمایه حبیبی

$$(7/200/000 + 4/800/000) = 12/000/000$$

جمع سود (بهره) سرمایه شرکا

$$40/000/000 - 12/000/000 = 28/000/000$$

باقی مانده سود

$$28/000/000 \times \frac{3}{5} = 16/800/000$$

سهام سود الهامی

$$28/000/000 \times \frac{2}{5} = 11/200/000$$

سهام سود حبیبی

$$7/200/000 + 16/800/000 = 24/000/000$$

کل سهام سود الهامی

$$4/800/000 + 11/200/000 = 16/000/000$$

کل سهام سود حبیبی

حل با فرض ۴:

$$2/000/000 + 800/000 = 2/800/000$$

مجموع پاداش شرکا

$$40/000/000 - 2/800/000 = 37/200/000$$

باقی مانده سهم سود شرکا

$$37/200/000 : 2 = 18/600/000$$

سهم سود هر شریک

$$(18/600/000 + 2/000/000) = 20/600/000$$

سهم سود الهامی

$$(18/600/000 + 800/000) = 19/400/000$$

سهم سود حبیبی

مثال نمونه ۸: شرکت تضامنی اکبری و شرکا در طی سال جاری مبلغی معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال زیان داشته است طبق توافق شرکا به هر یک از شرکا مبلغی معادل ۱۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال حق الزحمه سالانه و ۱۰ درصد بهره سرمایه شرکا تعلق می گیرد. در صورتی که سرمایه اکبری ۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و سرمایه حسینی ۱۳۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشند و نسبت تقسیم سود و زیان مساوی باشد. مطلوبست: تنظیم جدول تقسیم سود بر مبنای اطلاعات فوق و ثبت های مربوطه

صورت وضعیت تقسیم سود

شرح عملیات	اکبری	حسینی	جمع کل
زیان عملکرد سال			(۳/۰۰۰/۰۰۰)
اضافه می شود: سود (بهره) ۱۰٪ سرمایه	۲۰/۰۰۰/۰۰۰	۱۳/۰۰۰/۰۰۰	(۳۳/۰۰۰/۰۰۰)
سود مانده			(۳۶/۰۰۰/۰۰۰)
اضافه می شود: سهم حقوق شرکا	۱۲/۰۰۰/۰۰۰	۱۲/۰۰۰/۰۰۰	(۲۴/۰۰۰/۰۰۰)
جمع			(۶۰/۰۰۰/۰۰۰)
تقسیم زیان به نسبت مساوی	(۳۰/۰۰۰/۰۰۰)	(۳۰/۰۰۰/۰۰۰)	۶۰/۰۰۰/۰۰۰
سهم نهایی هر یک از شرکا	۲/۰۰۰/۰۰۰	۵/۰۰۰/۰۰۰	۰

یادآوری: اگر عملیات شرکت تضامنی منجر به زیان گردد از نظر حسابداری، زیان مذکور در بدهکار حساب تقسیم سود انباشته می شود و این حساب در ترازنامه کاهنده سرمایه شرکت خواهد بود. بنابراین عمل تقسیم سود به علت داشتن زیان صورت نمی گیرد و ثبت های زیرانجام می شود:

حساب تقسیم سود ۳/۰۰۰/۰۰۰

۳/۰۰۰/۰۰۰ خلاصه سود و زیان

بابت انتقال زیان به حساب سود

حساب تقسیم سود ۳۳/۰۰۰/۰۰۰

جاری اکبری ۲۰/۰۰۰/۰۰۰

جاری حسینی ۱۳/۰۰۰/۰۰۰

بابت سود سرمایه شرکا

حساب تقسیم سود ۲۴/۰۰۰/۰۰۰

جاری اکبری ۱۲/۰۰۰/۰۰۰

جاری حسینی ۱۲/۰۰۰/۰۰۰

بابت حقوق شرکا

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

- ۱- چنانچه در یک شرکت تضامنی، سود تضمین شده‌ای به سهم‌الشرکه شرکا تعلق گیرد :
- الف - تعلق سود تضمین شده همراه با برداشت شرکا انجام می‌گیرد.
  - ب - سود تضمین شده، قبل از تقسیم سود محاسبه و به حساب جاری شرکا تخصیص می‌یابد.
  - ج - سود تضمین شده، پس از تقسیم سود، محاسبه و به حساب جاری شرکا تخصیص می‌یابد.
  - د - هیچ‌کدام از موارد فوق
- ۲- کدام گزینه در مورد دارایی‌های شرکت تضامنی صحیح است؟
- الف - دارایی‌های شرکت، دارایی‌های شرکا محسوب می‌شود.
  - ب - دارایی‌های شرکت، دارایی‌های مشترک شرکا محسوب می‌شود.
  - ج - دارایی‌های شرکت، دارایی‌های مشترک شرکا معادل حق‌السهم آنان است.
  - د - هیچ‌یک از موارد فوق
- ۳- در یک شرکت تضامنی، تقسیم سود بر اساس کدام یک از موارد زیر صورت می‌گیرد :
- الف - توافق شرکا
  - ب - به نسبت سرمایه آنان
  - ج - به نسبت مساوی
  - د - هیچ‌کدام از موارد فوق
- ۴- برای انتقال سود به حساب شرکا در شرکت تضامنی، چه ثبتی انجام می‌شود؟
- الف - خلاصه حساب سود و زیان (بدهکار) - حساب تقسیم سود و زیان (بستانکار)
  - ب - حساب تقسیم سود و زیان (بدهکار) - حساب خلاصه سود و زیان (بستانکار)
  - ج - حساب تقسیم سود و زیان (بدهکار) - جاری شرکا (بستانکار)
  - د - جاری شرکا (بدهکار) - حساب تقسیم سود و زیان (بستانکار)
- ۵ - کدام گزینه صحیح است؟
- الف - در شرکت تضامنی، در همه حالات، تقسیم سود و زیان مجاز می‌باشد.
  - ب - در شرکت تضامنی چنانچه بر اثر زیان‌های وارده، سهم‌الشرکه شرکا کم شده باشد، تا زمان تأدیة این کمبود، تقسیم سود مجاز نیست.
  - ج - تقسیم سود و زیان ربطی به ضررهای وارده قبلی ندارد.
  - د - هیچ‌کدام از موارد فوق
- ۶- اگر در شرکت‌نامه یک شرکت تضامنی، حق‌الزحمه‌ای برای خدمات برخی از شرکا در نظر گرفته شود :
- الف - تخصیص حق‌الزحمه هر یک از شرکا قبل از تقسیم سود صورت می‌گیرد.
  - ب - تخصیص حق‌الزحمه شرکا پس از تقسیم سود انجام می‌شود.
  - ج - تخصیص حق‌الزحمه شرکا پس از کسر برداشت خواهد بود.
  - د - هیچ‌کدام از موارد فوق

تمرین

۱- شرکای شرکت نسبی رسولی و شرکا، عبارت‌اند از: رسولی، خادم و علوی. طبق توافق‌نامه شرکا مقرر گردیده است با توجه به شاغل بودن آقای رسولی و خانم خادم، به ترتیب مبالغ $۱/۰۰۰/۰۰۰$ و $۲/۵۰۰/۰۰۰$ ریال به‌عنوان پاداش مدیریت به آنان تعلق گیرد و باقیمانده سود به نسبت ۱ و ۲ و ۳ بین کلیه شرکا تقسیم گردد. در صورتی که سود قابل تقسیم شرکت $۹۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال باشد مطلوب است محاسبه سهم سود هر یک از شرکا.

۲- در شرکت با مسئولیت محدود مقرر گردید، از سود قابل تقسیم، معادل ۱۰ درصد سرمایه هر یک از شرکا به‌عنوان سود سرمایه در نظر گرفته شود و باقی‌مانده سود و زیان به نسبت $\frac{1}{3}$ و $\frac{2}{3}$ بین شرکای شرکت (روزبھانی و خسروی) تقسیم شود. در صورتی که سود قابل تقسیم سال $۱۳ \times \times$ شرکت، معادل $۳/۰۰۰/۰۰۰$ ریال و سرمایه روزبه $۱/۵۰۰/۰۰۰$ و سرمایه خسروی $۱/۷۰۰/۰۰۰$ ریال باشد مطلوب است محاسبه سهم سود هر یک از شرکا.

۳- فانی، امیری و فرزادی، شرکای شرکت تضامنی فانی و شرکا هستند. سرمایه هر یک از آنها، به ترتیب $۳/۰۰۰/۰۰۰$ و $۶/۰۰۰/۰۰۰$ و $۹/۰۰۰/۰۰۰$ ریال می‌باشد. طبق توافق شرکا، با توجه به فعالیت فانی و فرزادی، قرار شده است به ترتیب مبالغ $۱/۵۰۰/۰۰۰$ و $۲/۰۰۰/۰۰۰$ ریال پاداش سالانه برای آنان منظور گردد و سپس، نسبت به سرمایه هر یک از شرکا، معادل ۹٪ سود سالانه در نظر گرفته شود. آنگاه باقی‌مانده به نسبت $\frac{1}{6}$ ، $\frac{4}{6}$ و $\frac{1}{6}$ بین آنان تقسیم گردد. مطلوب است سهم سود هر یک از شرکا در سال $۱۳ \times \times$ با مفروضات زیر و ثبت رویداد حسابداری مربوط

الف- سود عملکرد سال $۱۳ \times \times$ معادل $۸/۵۰۰/۰۰۰$ ریال باشد.

ب- زیان عملکرد سال $۱۳ \times \times$ معادل $۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال باشد.

۴- خانم‌ها سوهانی و حسینی در تاریخ $۱۳ \times \times / ۲ / ۱$ ، شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سهم‌الشرکه آنان به ترتیب معادل $۵/۰۰۰/۰۰۰$ و $۲/۰۰۰/۰۰۰$ ریال می‌باشد. در صورتی که سود خالص سال $۱۳ \times \times$ ، معادل $۱/۴۰۰/۰۰۰$ ریال و نسبت سود و زیان شرکا طبق شرکت‌نامه ۳ و ۲ باشد، مطلوب است:

اولاً: محاسبه سود هر یک از شرکا

ثانیاً: ثبت حسابداری سود و زیان و انتقال آن به حساب شرکا

۵- کمالی و کریمی در $۱۳ \times \times / ۲ / ۱$ ، شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سهم‌الشرکه هر یک به ترتیب $۳/۰۰۰/۰۰۰$ و $۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال می‌باشد. بر اساس شرکت‌نامه، مقرر گردیده است حق‌الزحمه هر یک سالانه معادل $۵۰۰/۰۰۰$ و $۸۰۰/۰۰۰$ ریال باشد. چنانچه سود سال $۱۳ \times \times$ شرکت، معادل $۹/۰۰۰/۰۰۰$ ریال باشد و تقسیم سود (زیان) شرکت بر اساس سهم‌الشرکه آنان صورت گیرد، مطلوب است نحوه تقسیم سود بین شرکا و ثبت حسابداری رویداد مربوط

۶- عزیزی و امیدی، در $۱۳ \times \times / ۴ / ۱$ ، شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سهم‌الشرکه آنان به ترتیب معادل $۳/۰۰۰/۰۰۰$ و $۴/۵۰۰/۰۰۰$ ریال می‌باشد. سود سال $۱۳ \times \times$ این شرکت، معادل $۱۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال بوده

است. شرکت‌نامه شرکت تقسیم سود را به شرح زیر مجاز دانسته است:

الف- ۱۰٪ به‌عنوان سود تضمین شده به مانده اول دوره سرمایه شرکا

ب- تخصیص مبلغ ۱/۰۰۰/۰۰۰ به عزیزی و ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال به امیدی به عنوان حق الزحمه

ج- تقسیم باقی مانده سود و زیان به نسبت ۳ و ۵

مطلوب است تقسیم سود بین شرکا و ثبت رویدادهای مالی فوق در دفتر روزنامه شرکت

۷- بابایی، حیدری و حسنی، شرکای شرکت تضامنی حیدری و شرکا هستند. سهم شرکت آنان به ترتیب،

معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰، ۴/۵۰۰/۰۰۰ و ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال می باشد. به استناد شرکت نامه، نحوه تقسیم سود در این

شرکت به شرح زیر است:

- تخصیص ۸٪ سود تضمین شده به سهم شرکت هر یک از شرکا

- تخصیص مبلغ ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال حق الزحمه خانم بابایی

- تخصیص و تقسیم باقی مانده سود و زیان بین بابایی، حیدری و حسنی به نسبت های $\frac{2}{6}$ و $\frac{1}{6}$ و $\frac{3}{6}$

مطلوب است تنظیم صورت ریز تقسیم سود بین شرکا، در هر یک از حالت های زیر

الف - سود ویژه معادل ۱۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال

ب - زیان ویژه معادل ۹/۰۰۰/۰۰۰ ریال

۸ - اسدی، یاری و جلیلی، در $13 \times 5/2$ هر یک با سرمایه ای معادل ۷۰۰/۰۰۰ ریال شرکت تضامنی

اسدی و شرکا را تشکیل داده اند. طی سال مذکور، برداشت شرکا از شرکت عبارت بوده است از:

اسدی ۲۰۰/۰۰۰ ریال، یاری ۱۰۰/۰۰۰ ریال و جلیلی ۱۲۰/۰۰۰ ریال چنانچه نسبت تقسیم سود و زیان

طبق شرکت نامه برای هر یک از شرکا به ترتیب ۴۰٪، ۳۰٪ و ۳۰٪ باشد و سود خالص شرکت در پایان سال $13 \times \times$

معادل ۷۲۰/۰۰۰ ریال بوده باشد، مطلوب است ثبت رویدادهای فوق در دفتر روزنامه و بستن حساب خلاصه سود

و زیان

۹- مهدوی، انوری و خلیلی، شرکای یک شرکت تضامنی اند که به نسبت $\frac{1}{6}$ ، $\frac{2}{6}$ و $\frac{3}{6}$ در سود و زیان

شریک هستند. مانده اول دوره سرمایه شرکا به ترتیب معادل ۳/۰۰۰/۰۰۰، ۶/۰۰۰/۰۰۰ و ۷/۵۰۰/۰۰۰ ریال

می باشد. اگر در شرکت نامه، سود تضمین شده ای معادل ۸٪ سرمایه اول دوره شرکا در نظر گرفته شده باشد و سود

خالص سال مذکور ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد مطلوب است تهیه صورت تقسیم سود و ثبت مربوط به بستن خلاصه

حساب سود و زیان

۴-۳- سرقفلی و عوامل ایجاد آن

سرقفلی، عبارت است از مجموعه عواملی که موجب می شود قیمت سهام یا سهم شرکت، بیش از ارزش دفتری آن ارزیابی

شود. این عوامل عبارت است از:

۱ - محل یا وضعیت جغرافیایی شرکت.

۲ - داشتن وضعیت انحصاری یا نیمه انحصاری در تجارت یا استفاده از مزایای خاص نسبت به سایر رقبا

۳ - حسن شهرت تجاری یا تخصص شرکا

۴ - وجود علایم تجاری مؤثر در جلب مشتری و تبلیغات مطلوب آن

۵ - داشتن مدیریت لایق و کارکنان علاقه مند

۵-۳- ورود شریک

همان گونه که قبلاً بیان شد ورود و خروج شریک در شرکت‌های تضامنی فقط با رضایت کلیه شرکا امکان پذیر است. اما به هر حال، ورود هر شریک در یکی از حالت‌های زیر صورت خواهد گرفت.

۱- ورود شریک جدید با افزایش سرمایه.

۲- ورود شریک جدید از طریق خرید همه یا بخشی از سهم شرکت یک یا چند شریک قبلی

۱-۵-۳- ورود شریک جدید از طریق سرمایه‌گذاری در شرکت (افزایش سرمایه): همان طور که قبلاً نیز اشاره

شد در یک شرکت تضامنی ممکن است نیاز به سرمایه بیشتر یا تخصص خاص یک شخص، موجب شود شرکا موافقت کنند تا به منظور توسعه فعالیت شرکت، فردی را به عنوان شریک جدید بپذیرند. در صورتی که ارزش دفتری دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت (قبل از ورود شریک جدید) مورد توافق شرکای قدیم و جدید قرار گیرد شرکای جدید، بدون ارزیابی مجدد دارایی‌ها و بدهی‌ها وارد شرکت می‌شود. در غیر این صورت، با ورود شریک جدید، دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت مورد تجدید ارزیابی قرار می‌گیرد. گفتنی است که هنگام ورود شریک جدید، ممکن است نسبت تقسیم سود بین شرکای قدیم، همان نسبت قبل از ورود شریک جدید باشد و یا این که نسبت تقسیم سود بین شرکای قدیم بر اساس توافق دچار تغییر شود. بنابراین می‌توان گفت ورود شریک جدید به دو صورت زیر انجام می‌پذیرد:

۱- بدون تجدید ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها

۲- با تجدید ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها

۲-۵-۳- ورود شریک جدید به شرکت بدون تجدید ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها: در صورتی که

ارزش دارایی‌ها و بدهی‌ها مطابق ارزش دفتری شرکت مورد توافق شرکای قدیم و شریک جدید باشد ورود شریک جدید بدون تجدید ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها و با در نظر گرفتن توافق شرکا، به یکی از سه حالت زیر صورت می‌پذیرد:

۱-۲-۵-۳- ورود شریک جدید با فرض پرداخت مبلغی معادل سرمایه تعیین شده و قبول همان مبلغ از طرف شرکا

به عنوان سرمایه ایشان در شرکت. در این صورت، شریک جدید معادل مبلغ تعیین شده به عنوان سرمایه را پرداخت کند.

مثال نمونه ۱: شرکای شرکت تضامنی حسینی و شرکا، موافقت کردند آقای امیری به عنوان شریک جدید وارد شرکت

شود و بابت سرمایه سهم خود که مبلغ ۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد ساختمان خود را به شرکت واگذار و باقی مانده مبلغ سرمایه را

نقداً به حساب بانکی شرکت واریز نماید. کارشناس تعیین شده از طرف شرکا، ارزش ساختمان ایشان را ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال تعیین

کرد و بقیه سرمایه به حساب بانک واریز گردید.

مطلوب است ثبت عملیات مربوط به ورود آقای امیری به شرکت در ۱۳×۶/۵

حل مثال: با توجه به اطلاعات داده شده ثبت حسابداری زیر صورت می‌پذیرد:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
	۵	۶	ساختمان بانک		۲/۰۰۰/۰۰۰ ۵/۰۰۰/۰۰۰	۷/۰۰۰/۰۰۰
			سرمایه آقای امیری			

۲-۵-۳- ورود شریک جدید با فرض پرداخت مبلغی کمتر از سرمایه تعیین شده: ممکن است برای جلب

همکاری و مشارکت شخص بخصوصی، شرکا موافقت نمایند ایشان، مبلغی را به شرکت بپردازد ولی سرمایه‌وی به مبلغی بیش از مبلغ پرداختی در شرکت منظور گردد. در این صورت می‌توان گفت شرکای شرکت به منظور دستیابی به منافع آتی بیشتر موافقت می‌کنند بخشی از سرمایه شریک جدید را خود تقبل و تأدیه نمایند. بدیهی است تقسیم مابه‌التفاوت مورد بحث براساس توافق شرکا خواهد بود، لکن با توجه به این که نحوه تقسیم سود در شرکت، بهره‌مندی آنان را از منابع آتی تعیین می‌کند، بنابراین تسهیم مبلغ مذکور به نسبت تقسیم سود قبل از ورود شریک جدید خواهد بود. تأمین مابه‌التفاوت مذکور، از سوی بقیه شرکا به صورت پرداخت نقدی، تأمین از حساب جاری هر یک از شرکا امکان‌پذیر است.

توضیح این که، در برخی کشورها تشکیل شرکت‌های تضامنی تابع تشریفات خاص نیست به همین دلیل این مابه‌التفاوت به حساب سرمایه شرکا منظور می‌شود. اما با توجه به قانون تجارت توصیه می‌شود این مابه‌التفاوت به جاری شرکا منظور گردد.

مثال نمونه ۲: در شرکت تضامنی شهابی و شرکا آقایان شهابی و شهرامی به نسبت ۳ به ۲ در سود و زیان سهیم هستند آن‌ها آقای شایان را به دلیل توانایی در مدیریت، به عنوان شریک جدید در شرکت می‌پذیرند و توافق می‌کنند او مبلغ ۱/۲۵۰/۰۰۰ ریال نقداً به حساب بانکی شرکت واریز کند و سرمایه وی در شرکت ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال در نظر گرفته شود. مابه‌التفاوت مبلغ پرداختی و سرمایه شایان به نسبت تقسیم سود، از سوی شرکای دیگر و از طریق حساب جاری آنان تأمین شود.

مطلوب است ثبت عملیات مربوط به رویداد ورود شریک جدید به شرکت در ۱۳۸۰/۲/۱

حل مثال:

مابه‌التفاوت مبلغ پرداختی و سرمایه (کسری سرمایه شایان)

$$۲/۰۰۰/۰۰۰ - ۱/۲۵۰/۰۰۰ = ۷۵۰/۰۰۰$$

$$۲ + ۳ = ۵$$

جمع نسبت‌ها در شرکت قدیم

$$۷۵۰/۰۰۰ \times \frac{۳}{۵} = ۴۵۰/۰۰۰$$

سهم شهاب از کسری سرمایه شایان

$$۷۵۰/۰۰۰ \times \frac{۲}{۵} = ۳۰۰/۰۰۰$$

سهم شهرام از کسری سرمایه شایان

با توجه به محاسبات بالا همزمان با ورود شریک جدید ثبت حسابداری زیر صورت می‌پذیرد:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱	۱	۲	بانک		۱/۲۵۰/۰۰۰	
			جاری شرکا - شهابی		۴۵۰/۰۰۰	
			جاری شرکا - شهرامی		۳۰۰/۰۰۰	
			سرمایه شرکا - شایان			۲/۰۰۰/۰۰۰

چنانچه پس از ثبت «۱» شرکای قدیم سهم خود را از کسری سرمایه شریک جدید به حساب بانک شرکت واریز نمایند مبلغ واریزی به بستانکار حساب جاری هر یک منظور می‌گردد.

۳-۲-۵-۳- ورود شریک جدید با فرض پرداخت مبلغی بیشتر از سرمایه تعیین شده: ممکن است شرکای شرکت، ضمن موافقت با ورود شریک جدید اعتقاد داشته باشند شرکت از حسن شهرت و سودآوری خوبی برخوردار است و به همین علت، شریک جدید باید مبلغی بیشتر از سرمایه تعیین شده پرداخت کند.

فرض: با ورود شریک جدید نسبت تقسیم سود بین شرکای قدیم تغییر نمی‌کند. در چنین حالتی می‌توان گفت هر یک از شرکا، به نسبت تقسیم سود، قسمتی از سهم خود در منافع شرکت را به شریک جدید واگذار کرده‌اند. بنابراین، مبلغ اضافه پرداختی شریک جدید مربوط به شرکای قدیم است و می‌باید به نسبت تقسیم سود بین آنان تسهیم شود. مثال نمونه ۳: شرکای شرکتی، آقایان امیری و حسینی هستند که در سود و زیان آن به نسبت ۲ و ۱ شریک‌اند آقای فرهادی به عنوان شریک جدید پذیرفته می‌شود و مقرر می‌گردد مبلغ ۴/۵۰۰/۰۰۰ ریال به شرکت پرداخت کند. لکن سرمایه متعلق به ایشان ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال در نظر گرفته شود و پس از ورود وی، نسبت تقسیم سود در شرکت بین آقایان امیری، حسینی و فرهادی به ترتیب ۶ و ۳ و ۲ باشد.

مطلوب است ثبت حسابداری مربوط به شریک جدید

حل مثال: با توجه به اینکه پس از ورود شریک جدید، سهم سود امیری همچنان دو برابر سهم سود حسینی است، بنابراین می‌توان گفت تغییری در نسبت تقسیم سود بین آنان به وجود نیامده است و با توجه به آنچه که قبلاً توضیح داده شد می‌بایست مبلغ اضافه پرداختی آقای فرهادی به نسبت ۲ و ۱ به بستانکار یا حساب جاری شرکای قدیم منظور شود.

$$۴/۵۰۰/۰۰۰ - ۳/۰۰۰/۰۰۰ = ۱/۵۰۰/۰۰۰ \quad \text{تفاوت مبلغ پرداختی و سرمایه (مازاد سرمایه فرهادی)}$$

$$۲ + ۱ = ۳$$

$$۱/۵۰۰/۰۰۰ \times \frac{۲}{۳} = ۱/۰۰۰/۰۰۰$$

$$۱/۵۰۰/۰۰۰ \times \frac{۱}{۳} = ۵۰۰/۰۰۰$$

مجموع نسبت‌ها در شرکت قدیم

سهم امیری از مازاد پرداختی فرهادی

سهم حسینی از مازاد پرداختی فرهادی

با توجه به محاسبات فوق، ثبت زیر انجام می‌شود:

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				روز	ماه	
۳/۰۰۰/۰۰۰	۴/۵۰۰/۰۰۰		بانک			
۱/۰۰۰/۰۰۰			سرمایه شرکا - فرهادی			
۵۰۰/۰۰۰			جاری شرکا - امیری			
			جاری شرکا - حسینی			

۳-۵-۳- ورود شریک جدید به شرکت همراه با تجدید ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت: ممکن است شرکا موافقت کنند علاوه بر پرداخت سرمایه از سوی شریک جدید و سهم وی از سرقفلی شرکت، دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت نیز مورد ارزیابی قرار گرفته، نتیجه آن اعم از سود یا زیان حاصل از ارزیابی، بین شرکای قبل از ورود شریک جدید تقسیم گردد. در این صورت ابتدا می‌بایست صورت‌های مالی تا تاریخ ورود شریک جدید به شرکت، تهیه و موارد زیر مورد عمل قرار گیرد:

- تقسیم سودهای تقسیم نشده بین شرکا قبل از ورود شریک جدید.

- انجام محاسبات و ثبت‌های مربوط به سرقفلی شرکت به ترتیبی که اشاره خواهد شد. (با فرض تغییر نسبت تقسیم سود یا

عدم تغییر آن)

● اصلاح مانده حساب‌های مربوط به دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت و انتقال مابه‌التفاوت ارزش دفتری هر یک از دارایی‌ها و بدهی‌ها با مبلغ ارزیابی شده به حسابی به نام «تجدید ارزیابی» دارایی‌ها و بدهی‌ها. این حساب را اختصاراً «حساب تجدید ارزیابی» نیز می‌نامند.

● منظور کردن هزینه ارزیابی‌ها به حساب «تجدید ارزیابی» در صورتی که هزینه انجام ارزیابی بر عهده شرکت باشد.
 ● بستن حساب «تجدید ارزیابی» به حساب جاری شرکا با توجه به نسبت تقسیم سود آنان قبل از ورود شریک جدید.
 مثال نمونه ۴: مهرانی و مرجانی، شرکای یک شرکت تضامنی هستند. مانده حساب‌های سرمایه آن‌ها به ترتیب ۲/۴۰۰/۰۰۰ و ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد. آن‌ها موافقت کردند که آقایان ایزدی و انوری به عنوان شرکای جدید وارد شرکت شوند. ایزدی $\frac{1}{3}$ سهم شرکت مهرانی را به مبلغ ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال و انوری $\frac{1}{5}$ سهم شرکت مرجانی را به مبلغ ۴۰۰/۰۰۰ ریال خریداری کردند. مطلوب است اولاً، ثبت عملیات حسابداری مربوط به ورود شرکای جدید و در ثانی، تعیین مانده حساب سرمایه هر یک از شرکا

دفتر روزنامه شرکت تضامنی مهرانی و مرجانی

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			سرمایه مهرانی		۸۰۰/۰۰۰	
			سرمایه مرجانی		۳۰۰/۰۰۰	
			سرمایه ایزدی			۸۰۰/۰۰۰
			سرمایه انوری			۳۰۰/۰۰۰

حل:

$$۲/۴۰۰/۰۰۰ \times \frac{1}{3} = ۸۰۰/۰۰۰$$

سهم شرکت قابل واگذاری مهرانی

$$۱/۵۰۰/۰۰۰ \times \frac{1}{5} = ۳۰۰/۰۰۰$$

سهم شرکت قابل واگذاری مرجانی

یادآوری: فراموش نشود که خرید و فروش سهم شرکت، موضوعی خصوصی میان شرکا است و رقم خرید و فروش سهم شرکت به هر نسبت و به هر مبلغی ارتباطی به شرکت ندارد و قیمت مورد توافق از سوی شریک قدیم دریافت می‌گردد و مازاد یا کسری سهم شرکت در دفاتر شرکت منعکس نخواهد شد. در واقع مهرانی با دریافت مبلغ ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال فقط ۸۰۰/۰۰۰ ریال از سهم شرکت خود را واگذار و مرجانی نیز با دریافت ۴۰۰/۰۰۰ ریال فقط ۳۰۰/۰۰۰ ریال از سهم شرکت خود را انتقال داده است.

حساب سرمایه مهرانی

① ۸۰۰/۰۰۰	② ۲/۴۰۰/۰۰۰
	۱/۶۰۰/۰۰۰

حساب سرمایه ایزدی

① ۸۰۰/۰۰۰	
۸۰۰/۰۰۰	

حساب سرمایه مرجانی

① ۳۰۰/۰۰۰	② ۱/۵۰۰/۰۰۰
	۱/۲۰۰/۰۰۰

حساب سرمایه انوری

① ۳۰۰/۰۰۰	
۳۰۰/۰۰۰	

مثال نمونه ۵: حیدری و بابایی، شرکای شرکت تضامنی حیدری و شرکا هستند که در سود و زیان شرکت، به نسبت مساوی سهیم اند. مدتی پس از تشکیل شرکت، حسینی با پرداخت ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال وجه نقد به صندوق به عنوان شریک جدید وارد شرکت می شود. در تاریخ ورود حسینی، ماشین آلات شرکت که بهای تمام شده آن ۱۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال بود به مبلغ ۳۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی شد. در صورتی که شرکا توافق کرده باشند که ماشین آلات به قیمت ارزیابی شده در دفاتر شرکت ثبت گردد. مطلوب است ثبت عملیات حسابداری در دفاتر روزنامه

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			صندوق		۴/۰۰۰/۰۰۰	۴/۰۰۰/۰۰۰
۲			ماشین آلات		۱۸/۰۰۰/۰۰۰	
			جاری شرکا حیدری			۹/۰۰۰/۰۰۰
			جاری شرکا بابایی			۹/۰۰۰/۰۰۰

مثال نمونه ۶: شرکت تضامنی داوری و شرکا، از سوی داوری و آزادی تشکیل شده است. سرمایه هر یک به ترتیب ۲/۰۰۰/۰۰۰ و ۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال می باشد. رحمانی با خرید نصف سهم داوری به شرکای شرکت پیوسته است. مطلوب است ثبت عملیات حسابداری مربوط و تعیین نسبت سهم شرکت هر یک از شرکا در قبل و بعد از ورود شریک جدید

داوری آزادی رحمانی

$$۱/۰۰۰/۰۰۰ + ۸/۰۰۰/۰۰۰ + ۱/۰۰۰/۰۰۰ = ۱۰/۰۰۰/۰۰۰$$

$$\frac{۱}{۱۰}$$

نسبت سهم شرکت داوری

$$\frac{۱}{۱۰}$$

نسبت سهم شرکت رحمانی (شریک جدید)

$$\frac{۸}{۱۰}$$

نسبت سهم شرکت آزادی

$$\frac{۲/۰۰۰/۰۰۰}{۱۰/۰۰۰/۰۰۰} = \frac{۱}{۵}$$

نسبت سهم شرکت داوری

$$\frac{۸/۰۰۰/۰۰۰}{۱۰/۰۰۰/۰۰۰} = \frac{۴}{۵}$$

نسبت سهم شرکت آزادی

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
			سرمایه داوری		۱/۰۰۰/۰۰۰	۱/۰۰۰/۰۰۰
			سرمایه رحمانی			

مثال نمونه ۷: نادری و نورایی، هر یک با سرمایه مساوی ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال یک شرکت تضامنی در ۱۳××/۱/۱۰ تشکیل داده‌اند و در سود و زیان شرکت نیز به طور مساوی سهیم هستند. در ۱۳××/۳/۱۹، خانم شهرزادی با سرمایه ۵۰۰/۰۰۰ ریال وجه نقد به شرکت وارد می‌شود و طبق توافق همگانی در $\frac{1}{5}$ سود شرکت سهیم می‌گردد. مطلوب است ثبت سرمایه‌گذاری خانم شهرزادی در دفتر روزنامه و نمایش حساب‌های مربوط در دفتر کل

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱	۱۰	۱	صندوق		۲/۰۰۰/۰۰۰	۱/۰۰۰/۰۰۰ ۱/۰۰۰/۰۰۰
	۱۹	۳	صندوق		۵۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰

حساب سرمایه نادری	
۱/۱۰	۱/۰۰۰/۰۰۰

حساب سرمایه نورایی	
۱/۱۰	۱/۰۰۰/۰۰۰

حساب صندوق (دارایی‌ها)	
۲/۰۰۰/۰۰۰	۱/۱۰
۵۰۰/۰۰۰	۳/۱۹

حساب سرمایه شهرزادی	
۳/۱۹	۵۰۰/۰۰۰

$$1 - \frac{1}{5} = \frac{4}{5}$$

نسبت مشارکت نادری و نورایی

$$\frac{1}{2} \times \frac{4}{5} = \frac{2}{5} = 40\%$$

سهم نادری یا نورایی

مثال نمونه ۸: الهامی و بهمنی، هر یک با سرمایه ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال شرکت تضامنی بهمنی و شرکا را در ۱۳××/۱/۱۶ تشکیل داده‌اند. به منظور افزایش سرمایه و توسعه فعالیت، آن‌ها تصمیم می‌گیرند کامرانی را به عنوان شریک جدید با سرمایه ۴/۶۰۰/۰۰۰ ریال و حق تعلق $\frac{1}{3}$ سود بپذیرند. مطلوب است ثبت عملیات حسابداری در دفاتر روزنامه شرکت

حل: چون مبلغ پرداختی کامرانی بیشتر از ارزش دفتری سهم هر یک از شرکا است، این مثال با دو فرض زیر قابل حل می‌باشد:

فرض ۱- ورود شریک جدید بدون ثبت سرقفلی

فرض ۲- ورود شریک جدید با ثبت سرقفلی

$$4/000/000 + 4/000/000 + 4/600/000 = 12/600/000$$

حل ۱- بدون ثبت سرقفلی

$$12/600/000 \div 3 = 4/200/000$$

سهم شرکت کامرانی

$$4/600/000 - 4/200/000 = 400/000$$

پاداش یا حق‌السهم شرکای قدیم

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				ماه	روز	
۲۰۰/۰۰۰ ۲۰۰/۰۰۰ ۴/۲۰۰/۰۰۰	۴/۶۰۰/۰۰۰		جاری شرکا الهامی جاری شرکا بهمنی سرمایه کامرانی ورودی کامرانی به شرکت و تعدیل حساب سرمایه شرکا	۱	۱۶	۱

$$۴/۶۰۰/۰۰۰ = \frac{1}{3}x$$

$$x = ۱۳/۸۰۰/۰۰۰$$

ارزش متعارف شرکت

حل ۲- با ثبت سرقفلی

سرقفلی (اضافه ارزش سهم الشرکه)

$$۱۳/۸۰۰/۰۰۰ - (۴/۰۰۰/۰۰۰ + ۴/۰۰۰/۰۰۰ + ۴/۶۰۰/۰۰۰) = ۱/۲۰۰/۰۰۰$$

$$۱/۲۰۰/۰۰۰ \div ۲ = ۶۰۰/۰۰۰$$

افزایش در سرمایه هر یک از شرکای قبلی به علت شناسایی سرقفلی

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				ماه	روز	
۶۰۰/۰۰۰ ۶۰۰/۰۰۰ ۴/۶۰۰/۰۰۰	۴/۶۰۰/۰۰۰ ۱/۲۰۰/۰۰۰		جاری شرکا الهامی جاری شرکا بهمنی سرمایه کامرانی	۱	۱۶	

مثال نمونه ۹: بهادری و مرندی در تاریخ ۱۳××/۳/۱۵ شرکت تضامنی بهادری و شرکا را با سرمایه مساوی ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال (هر شریک) تشکیل داده‌اند. در تاریخ ۱۳××/۶/۲۰ آقای امیری با پرداخت مبلغ ۶/۰۰۰/۰۰۰ ریال به صندوق، وارد شرکت شد و مقرر گردید نامبرده در $\frac{2}{3}$ سرمایه و سود شرکت سهیم باشد مطلوب است ثبت عملیات حسابداری و نحوه محاسبه حق السهم شریک جدید.

$$۳/۰۰۰/۰۰۰ + ۳/۰۰۰/۰۰۰ + ۶/۰۰۰/۰۰۰ = ۱۲/۰۰۰/۰۰۰$$

$$۱۲/۰۰۰/۰۰۰ \div ۳ = ۴/۰۰۰/۰۰۰$$

$$\begin{cases} ۴/۰۰۰/۰۰۰ \times ۲ = ۸/۰۰۰/۰۰۰ \\ ۱۲/۰۰۰/۰۰۰ \times \frac{2}{3} = ۸/۰۰۰/۰۰۰ \end{cases}$$

سهم الشرکه امیری (شریک جدید)

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				ماه	روز	
۸/۰۰۰/۰۰۰	۶/۰۰۰/۰۰۰ ۱/۰۰۰/۰۰۰ ۱/۰۰۰/۰۰۰		سرمایه امیری ثبت عملیات حسابداری سرمایه امیری	۳	۱۵	

توجه: بدیهی است با ورود شریک جدید و سهم شدن وی در منافع آتی شرکت، نسبت‌های تقسیم سود شرکا قدیمی تغییر نموده و به شرح زیر قابل محاسبه است:

سود و زیان	۱
سهم شریک جدید	مورد توافق قرار گرفته و معلوم است
بقیه سود و زیان	سهم شریک جدید - ۱
سهم شریک قدیمی اول	نسبت سهم قبلی × بقیه
سهم شریک قدیمی دوم	نسبت سهم قبلی × بقیه

مثال: حسنی و حسینی و محسنی به ترتیب به نسبت‌های $\frac{1}{6}$ و $\frac{2}{6}$ و $\frac{3}{6}$ در سود و زیان شرکت تضامنی سهم می‌باشند. با توافق

شرکا، احسانی به عنوان شریک جدید به شراکت پذیرفته شد و $\frac{1}{3}$ سود و زیان سهم گردید. محاسبه نسبت‌های جدید به شرح زیر می‌باشد:

تمام سود و زیان	۱	<p style="text-align: center;">خلاصه نسبت‌ها</p> <table border="0" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>احسانی</td> <td>محسنی</td> <td>حسینی</td> <td>حسنی</td> </tr> <tr> <td>$\frac{1}{3}$</td> <td>$\frac{2}{9}$</td> <td>$\frac{1}{3}$</td> <td>$\frac{1}{3}$</td> </tr> <tr> <td>$1 - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$</td> <td>$\frac{1}{9}$</td> <td>$\frac{2}{9}$</td> <td>$\frac{1}{9}$</td> </tr> <tr> <td>$\frac{2}{3} \times \frac{1}{6} = \frac{2}{18} = \frac{1}{9}$</td> <td>=</td> <td>=</td> <td>=</td> </tr> <tr> <td>$\frac{2}{3} \times \frac{2}{6} = \frac{4}{18} = \frac{2}{9}$</td> <td>$\frac{1}{9}$</td> <td>$\frac{2}{9}$</td> <td>$\frac{3}{9}$</td> </tr> <tr> <td>$\frac{2}{3} \times \frac{3}{6} = \frac{6}{18} = \frac{1}{3}$</td> <td>$\frac{1}{9}$</td> <td>$\frac{3}{9}$</td> <td>$\frac{3}{9}$</td> </tr> </table>				احسانی	محسنی	حسینی	حسنی	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{9}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	$1 - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{2}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{2}{3} \times \frac{1}{6} = \frac{2}{18} = \frac{1}{9}$	=	=	=	$\frac{2}{3} \times \frac{2}{6} = \frac{4}{18} = \frac{2}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{2}{9}$	$\frac{3}{9}$	$\frac{2}{3} \times \frac{3}{6} = \frac{6}{18} = \frac{1}{3}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{3}{9}$	$\frac{3}{9}$
احسانی	محسنی					حسینی	حسنی																						
$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{9}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$																										
$1 - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{2}{9}$	$\frac{1}{9}$																										
$\frac{2}{3} \times \frac{1}{6} = \frac{2}{18} = \frac{1}{9}$	=	=	=																										
$\frac{2}{3} \times \frac{2}{6} = \frac{4}{18} = \frac{2}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{2}{9}$	$\frac{3}{9}$																										
$\frac{2}{3} \times \frac{3}{6} = \frac{6}{18} = \frac{1}{3}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{3}{9}$	$\frac{3}{9}$																										
سهم احسانی - شریک جدید	$\frac{1}{3}$																												
بقیه	$1 - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$																												
سهم جدید حسنی	$\frac{2}{3} \times \frac{1}{6} = \frac{2}{18} = \frac{1}{9}$																												
سهم جدید حسینی	$\frac{2}{3} \times \frac{2}{6} = \frac{4}{18} = \frac{2}{9}$																												
سهم جدید محسنی	$\frac{2}{3} \times \frac{3}{6} = \frac{6}{18} = \frac{1}{3}$																												

پرسش‌های چهار گزینه‌ای

۱- امیری و حسینی، شرکای شرکت تضامنی امیری و شرکا هستند. سرمایه آنان به ترتیب $۳/۰۰۰/۰۰۰$ و $۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال می‌باشد. شرکا موافقت کرده‌اند که خانم نوایی با پرداخت مبلغ $۱/۰۰۰/۰۰۰$ ریال به امیری و $۲/۰۰۰/۰۰۰$ ریال به حسینی، معادل ۴۰ درصد سرمایه شرکت را خریداری نماید. سهم الشرکه خانم نوایی در چنین حالتی چقدر خواهد بود.

الف - $۳/۲۰۰/۰۰۰$ ریال   ج - $۹۰۰/۰۰۰$ ریال
ب - $۳/۰۰۰/۰۰۰$ ریال   د - $۱/۵۰۰/۰۰۰$ ریال

۲- کرمی و افشار، به نسبت ۵ و ۳ در یک شرکت تضامنی شریک هستند. با توافق آنها، خانم اصفهانی با پرداخت $۱/۵۰۰/۰۰۰$ ریال وارد شرکت شده اما سرمایه او معادل $۲/۷۰۰/۰۰۰$ ریال در نظر گرفته می‌شود. مابه‌التفاوت مذکور به چه نسبتی از سوی کرمی و افشار تأمین خواهد شد.

الف - کرمی $۷۵۰/۰۰۰$ و افشار $۴۵۰/۰۰۰$ ریال
ب - افشار $۷۵۰/۰۰۰$ و کرمی $۴۵۰/۰۰۰$ ریال
ج - کرمی $۱/۵۰۰/۰۰۰$ و افشار $۲/۷۰۰/۰۰۰$ ریال
د - هیچ کدام

۳- رشیدی و قنایی، شرکای یک شرکت تضامنی هستند که در سود و زیان به نسبت $\frac{۱}{۳}$ و $\frac{۲}{۳}$ سهیم هستند. آنها احمدی را به‌عنوان شریک جدید پذیرفته و مقرر کرده‌اند وی مبلغ $۵/۰۰۰/۰۰۰$ ریال به شرکت پرداخت نماید اما سرمایه وی معادل $۲/۰۰۰/۰۰۰$ در نظر گرفته شود و نسبت تقسیم سود بین آنها $\frac{۱}{۵}$ و $\frac{۲}{۵}$ باشد. در چنین حالتی، مبلغی که باید به جاری شرکای قدیم منظور شود چه مقدار خواهد بود؟

الف - رشیدی $۱/۰۰۰/۰۰۰$ و قنایی $۲/۰۰۰/۰۰۰$
ب - رشیدی $۲/۰۰۰/۰۰۰$ و قنایی $۱/۰۰۰/۰۰۰$
ج - رشیدی $۶۰۰/۰۰۰$ و قنایی $۱/۲۰۰/۰۰۰$
د - رشیدی $۱/۲۰۰/۰۰۰$ و قنایی $۶۰۰/۰۰۰$

۴- مرادی و باقری، در یک شرکت تضامنی به نسبت مساوی در سود و زیان شریک هستند. با موافقت آنها خانم رضایی به‌عنوان شریک جدید پذیرفته شده و نسبت تقسیم سود بین آنها به ترتیب به ۵ و ۲ و ۳ تغییر یافته است. اگر خانم رضایی مبلغ $۹۰۰/۰۰۰$ ریال به‌عنوان سرقفلی و $۴/۰۰۰/۰۰۰$ ریال به‌عنوان سرمایه آورده باشد، حساب جاری هر یک از شرکای قدیم به چه مبلغی بستانکار می‌شود؟

الف - باقری $۴۵۰/۰۰۰$ و مرادی $۴۵۰/۰۰۰$ ج - باقری $۱/۵۰۰/۰۰۰$ و مرادی $۱/۵۰۰/۰۰۰$
ب - باقری $۹۰۰/۰۰۰$ و مرادی صفر   د - باقری صفر و مرادی $۱/۵۰۰/۰۰۰$

۵- چنانچه ورود شریک جدید همراه با تجدید ارزیابی دارایی و بدهی باشد، مانده حساب تجدید ارزیابی به چه نسبتی به حساب شرکا بسته می‌شود:

الف - به نسبت تقسیم سود آنان قبل از ورود شریک جدید
ب - به نسبت تقسیم سود پس از ورود شریک جدید

ج - به نسبت مندرج در شرکت نامه

د - به نسبت سود

۶- ورود شریک به یک شرکت تضامنی به چه طریقی امکان پذیر است :

الف - از طریق خرید همه یا بخشی از سهم شرکت یک یا چند شریک قبلی

ب - ورود شریک جدید از طریق افزایش سرمایه شرکت

ج - ورود شریک جدید امکان پذیر نیست.

د - الف و ب

۷- داودی و محبی، شرکای یک شرکت تضامنی هستند که به ترتیب به نسبت $\frac{3}{4}$ و $\frac{1}{4}$ در سود و زیان شریک

هستند. آن‌ها موافقت نموده‌اند که تقوی به عنوان شریک جدید وارد شرکت و در $\frac{1}{4}$ سود و زیان شریک گردد. نسبت

مشارکت محبی پس از ورود تقوی چقدر است؟

$$\text{ج} - \frac{9}{12}$$

$$\text{الف} - \frac{1}{4}$$

$$\text{د} - \frac{3}{16}$$

$$\text{ب} - \frac{3}{4}$$

مسایل

۱- حمیدی و حامدی شرکای یک شرکت تضامنی هستند که به نسبت $\frac{3}{4}$ و $\frac{1}{4}$ در سود و زیان سهام دارند. آن‌ها

موافقت می‌کنند که کاظمی به عنوان شریک جدید داخل شرکت شود و در سود و زیان شرکت به نسبت $\frac{1}{4}$ سهام

گردد. نسبت مشارکت حمیدی و حامدی پس از ورود کاظمی چقدر خواهد بود؟

۲- علوی و شهرابی شرکای یک شرکت تضامنی‌اند که به نسبت مساوی در سود و زیان شرکت سهام هستند.

حساب سرمایه هر یک از آن‌ها دارای مانده بستانکاری معادل $6/000/000$ ریال می‌باشد. آن‌ها موافقت نموده‌اند که

آقای رسولی به عنوان شریک جدید وارد شرکت شده، پس از آن نیز سود و زیان به نسبت مساوی بین آن‌ها تقسیم

شود. مطلوب است ثبت رویدادهای حسابداری فوق درباره ورود آقای رسولی بر مبنای هر یک از فرض‌های زیر:

الف - رسولی، با پرداخت $4/500/000$ ریال به هر یک از شرکا نصف سرمایه آن‌ها را خریداری نماید.

ب - رسولی، مبلغ $9/000/000$ ریال به شرکت تضامنی پرداخت نماید و مالک $\frac{1}{3}$ کل سرمایه گردد.

۳- بهرامی و بهمنی، در سود و زیان یک شرکت تضامنی به نسبت $\frac{3}{4}$ و $\frac{1}{4}$ سهام هستند. آن‌ها موافقت

می‌کنند کامرانی به عنوان شریک جدید وارد شرکت شود و $500/000$ ریال به عنوان سهم شرکت بپردازد و در $\frac{1}{5}$

سود و زیان سهام گردد. اگر سرفلی شرکت معادل $200/000$ ریال برآورد شود و با پرداخت آن از سوی کامرانی،

مقرر گردد این وجه در شرکت بماند، مطلوب است ثبت رویدادهای فوق در دفتر روزنامه شرکت
۴- بولادی و سالمی، شرکای یک شرکت تضامنی هستند که سرمایه آن‌ها به ترتیب معادل ۵/۰۰۰/۰۰۰ و
۲/۵۰۰/۰۰۰ ریال می‌باشد و سود و زیان نیز به نسبت ۲ و ۱ بین آن‌ها تقسیم خواهد شد. شرکا موافقت می‌نمایند
که آقای محمدی وارد شرکت و با پرداخت ۴/۲۰۰/۰۰۰ ریال مالک $\frac{1}{4}$ سرمایه شرکت گردد. مطلوب است محاسبه
مبلغ سرقفلی و ثبت رویدادهای مالی مربوط در دفتر روزنامه عمومی.

۵- خلیلی و مشیری، شرکای یک شرکت تضامنی هستند که سرمایه هر یک از آن‌ها معادل ۲/۰۰۰/۰۰۰
ریال می‌باشد. آن‌ها اکبری را به‌عنوان شریک جدید پذیرفته‌اند و نامبرده مبلغ ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال برای خرید نصف
سهام شرکت مشیری به وی می‌پردازد. مطلوب است ثبت این رویداد در دفتر روزنامه

۶- در شرکت تضامنی مجیدی و محمدی، قبل از ورود شریک جدید توافقات زیر بین شرکا صورت گرفته است:
۶/۱- معادل ۱۰۰/۰۰۰ ریال از حساب‌های دریافتی غیرقابل وصول تشخیص داده شد که باید از حساب‌ها
خارج گردد.

۶/۲- ائانه اداری معادل ۲۰۰/۰۰۰ ریال افزایش داده شد.

۶/۳- مانده حساب تجدید ارزیابی به‌طور مساوی بین شرکا تقسیم گردد.
مطلوب است ثبت رویدادهای مذکور در دفتر روزنامه

۷- نادری و نوری، شرکای شرکت تضامنی نادری و شرکا هستند که در سود و زیان به نسبت $\frac{3}{5}$ و

$\frac{2}{5}$ شریک‌اند. نصیری به‌عنوان شریک جدید علاقمند به ورود به شرکت مذکور است. قبل از ورود شریک جدید،
دارایی‌های شرکت ارزیابی شد و ماشین‌آلات آن معادل ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال بیش از ارزش دفتری، ارزیابی گردید.
شرکا نمی‌خواهند این افزایش قیمت در حساب دارایی مربوط عمل شود. اگر شریک جدید در $\frac{1}{4}$ سود شریک
شود و نسبت سهم سود شرکای سابق با در نظر گرفتن نسبت سود شریک جدید، تغییر نکند مطلوب است:

اولاً محاسبه نسبت سهم سود شرکای قدیم

ثانیاً ثبت این رویداد مالی در دفتر روزنامه شرکت

۸- زارعی و محمودی، شرکای شرکت تضامنی محمودی و شرکا می‌باشند که سهم‌الشرکه هر یک از
آنان به نسبت مساوی در سود و زیان شرکت سهیم هستند. در اوایل خردادماه سال
جاری آن‌ها توافق کرده‌اند که جعفری با پرداخت مبلغ ۹/۰۰۰/۰۰۰ ریال، به‌عنوان شریک جدید وارد شرکت شده
و مالک $\frac{1}{3}$ سرمایه گردد و از این پس نسبت سود و زیان شرکا مساوی باشد. اگر مبلغ اضافه پرداختی جعفری
به‌عنوان سرقفلی در حساب‌های شرکت ثبت شود، مطلوب است:

- تعیین سرقفلی شرکت پس از ورود شریک جدید

- تعیین سهم هر یک از شرکای قدیمی از سرقفلی و ثبت آن در دفتر روزنامه شرکت

- تعیین حساب سرمایه هر یک از شرکا پس از انتقال ثبت مذکور به حساب‌های دفتر کل

۹- فکری و کریمی هر یک با سرمایه‌ای معادل ۳/۵۰۰/۰۰۰ ریال، یک شرکت تضامنی تشکیل داده‌اند. در
خردادماه سال جاری آن‌ها موافقت می‌کنند که حسینی با پرداخت ۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال به‌عنوان شریک جدید وارد
شرکت و در $\frac{1}{3}$ سود و زیان سهیم گردد.

مطلوب است ثبت حسابداری این رویداد با دو فرض زیر

- ورود حسینی بدون ثبت سرفعلی

- ورود حسینی با ثبت سرفعلی

۱۰- مهرایی و مسعودی، شرکای یک شرکت تضامنی اند که به نسبت $\frac{2}{5}$ و $\frac{3}{5}$ در سود و زیان سهیم هستند. در سال $13 \times \times$ پس از شروع کار شرکت، عاشوری با پرداخت مبلغ $7/000/000$ ریال وارد شرکت شد. در تاریخ ورود عاشوری، ساختمان شرکت که بهای تمام شده آن ۹ میلیون ریال بوده است ۱۱ میلیون ریال ارزیابی گردید و مقرر شد ساختمان مذکور به قیمت ارزیابی در دفاتر ثبت شود. مطلوب است ثبت حسابداری این رویداد

۶-۳- خروج شریک

در صورتی که یک یا چند نفر از شرکا مایل به ادامه همکاری یا مشارکت در شرکت نباشند و یا به هر دلیل دیگر، تصمیم به کناره گیری از شرکت بگیرند، با رعایت موارد قانونی پیش بینی شده در این باره، می توانند از شرکت خارج شوند. به طور کلی، مطالب مربوط به خروج شریک از شرکت به دو صورت زیر قابل طبقه بندی می باشد:

۱- خروج شریک از شرکت بدون تجدید ارزیابی دارایی ها و بدهی ها

۲- خروج شریک از شرکت با تجدید ارزیابی دارایی ها و بدهی ها

۱-۶-۳- خروج شریک از شرکت بدون تجدید ارزیابی دارایی ها و بدهی ها: در صورتی که ارزش دارایی ها و

بدهی مطابق دفاتر شرکت مورد توافق شرکا باشد و عملیات حسابداری مربوط به خروج شریک یا شرکایی که تصمیم به خروج از شرکت گرفته اند بدون ارزیابی دارایی ها و بدهی های شرکت و با توجه به حالات زیر صورت می پذیرد:

قبول سرمایه شریکی که خارج می شود از سوی یک یا چند نفر از شرکا به مبلغ ثبت شده در دفاتر: در این حالت، سرمایه شرکت تغییر نمی کند و شریکی که می خواهد از شرکت خارج شود سرمایه خود را از شرکایی که سرمایه او را پذیرفته اند دریافت می دارد و اصلاح لازم در حساب های مربوط به شرکا (مانند حساب سرمایه آنان) در دفاتر انجام می گیرد. ممکن است پرداخت سرمایه شریک خارج شده از طریق شرکت باشد که در این صورت، از یک طرف وجه سرمایه متعلق به شریک خارج شونده از شریک یا شرکایی که سهم الشرکه او را خریده اند دریافت می گردد و از طرف دیگر، به عنوان طلب شریک خارج شده به او پرداخت می شود.

مثال نمونه ۱: در شرکت تضامنی خالقی و شرکا، خانم الهامی که یکی از شرکا می باشد تصمیم به خروج از شرکت می گیرد خالقی و حسینی (سایر شرکا) موافقت می نمایند سهم الشرکه الهامی را به نسبت مساوی خریداری کنند و او سرمایه خود را دریافت نماید. در صورتی که سرمایه الهامی $600/000$ ریال باشد مطلوب است ثبت حسابداری دفتر روزنامه در مورد خروج الهامی از شرکت حل: چون خالقی و حسینی، سرمایه متعلق به الهامی را می پردازند و متقابلاً، الهامی طلب خود را از این بابت دریافت می کند، بنابراین ثبت زیر در دفاتر شرکت انجام خواهد شد:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			حساب سرمایه شرکا - الهامی		۶۰۰/۰۰۰	
			حساب سرمایه شرکا - خالقی			۳۰۰/۰۰۰
			حساب سرمایه شرکا - حسینی			۳۰۰/۰۰۰

یادآوری — ممکن است به جای شرکای باقیمانده در شرکت، سهم شرکت را شریک خارج شونده را شریک جدیدی خریداری کند. در این صورت، به جای حساب سرمایه شرکای قبلی، حساب سرمایه جدیدی برای شریک جدید در دفاتر باز می‌شود و اصلاح لازم در دفاتر صورت می‌پذیرد.

مثال نمونه ۲: در مثال (۱) فرض کنید شرکا با رعایت مقررات لازم موافقت می‌نمایند، الهامی سرمایه خود را به مبلغ ثبت شده در دفاتر به آقای بهمنی واگذار کند.

حل: در این صورت، ثبت حسابداری مربوط به خروج الهامی و ورود بهمنی به جای ایشان طبق ثبت زیر انجام می‌گیرد:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			سرمایه شرکا - الهامی		۶۰۰/۰۰۰	
			سرمایه شرکا - بهمنی			۶۰۰/۰۰۰

توجه: ثبت فوق با این فرض است که دریافت و پرداخت، مستقیماً توسط الهامی و بهمنی در خارج از شرکت انجام شود. چنانچه دریافت و پرداخت بین آنان از طریق شرکت صورت گیرد، با دو ثبت زیر در دفاتر انعکاس خواهد یافت:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			بانک		۶۰۰/۰۰۰	
			سرمایه شرکا - بهمنی			۶۰۰/۰۰۰
۲			سرمایه شرکا - الهامی		۶۰۰/۰۰۰	
			بانک			۶۰۰/۰۰۰

خروج شریک از شرکت با پرداخت سرمایه ایشان از سوی شرکت (کاهش سرمایه): در صورتی که شرکای باقی مانده حاضر به خرید سهم شرکت خارج شده نباشند و با فروش سهم ایشان به شخص جدید نیز موافقت نکنند، سرمایه ایشان از طریق شرکت و به صورت دارایی‌های مختلف مانند وجه نقد یا موجودی‌های جنسی دیگر و... به ایشان پرداخت می‌شود و به میزان سرمایه شریک خارج شده، سرمایه شرکت کاهش می‌یابد. در این صورت لازم است مقررات مربوط به تقلیل (کاهش) سرمایه در شرکت تضامنی مورد توجه قرار گیرد.

مثال نمونه ۳: آقای اشکان که در شرکت تضامنی نادری و شرکا شریک است تصمیم می‌گیرد از شرکت کناره‌گیری کند. شرکا موافقت کرده‌اند مانده حساب سرمایه او به مبلغ ۲۰۰/۰۰۰ ریال به صورت زیر از طرف شرکت پرداخت شود. مطلوب است ثبت حسابداری عملیات مربوط

وجه نقد ۱۰۰/۰۰۰

اثاثه ۱۰۰/۰۰۰

حل: چون خروج آقای اشکان با کاهش سرمایه شرکت همراه است و در مقابل سرمایه خود، دارایی تحویل می‌گیرد ثبت زیر

انجام خواهد شد:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			سرمایه شرکا - اشکان		۲۰۰/۰۰۰	
			صندوق			۱۰۰/۰۰۰
			اثاثه			۱۰۰/۰۰۰

خروج شریک از شرکت با فرض پرداخت سهم شرکت شریک به مبلغی کمتر از رقم ثبت شده در دفاتر: در حالات قبل، فرض بر این بود که شریک خارج شونده، سهم شرکت خود را به مبلغ ثبت شده در دفاتر دریافت می کند. در صورتی که ممکن است خروج شریک با پرداخت مبلغی کمتر از سرمایه وی باشد در این صورت، هر چند ارزش دارایی ها و بدهی ها مورد توافق شرکاست و تجدید ارزیابی در آن ها صورت نمی گیرد، لکن سرمایه شریک خارج شونده با پرداخت مبلغ کمتری تسویه می شود و در این صورت، می توان گفت سرمایه شرکت به میزان مبلغ پرداخت شده به شریک خارج شونده کاهش می یابد و مابه التفاوت مبلغ دفتری، با مبلغ پرداخت شده، به حساب جاری سایر شرکا و به نسبت تقسیم سود بین شرکا تقسیم و به جای حساب جاری آنان اضافه می گردد.

مثال نمونه ۴: خانم جوادی، یکی از شرکای شرکت تضامنی امانی و شرکا با سهم شرکت ۷۰۰/۰۰۰ ریال، تصمیم به خروج از شرکت می گیرد. شرکا موافقت می کنند بابت سرمایه او، مبلغ ۵۵۰/۰۰۰ ریال پرداخت شود. در صورتی که نسبت تقسیم سود بین شرکا باقی مانده (امانی و رحیمی) مساوی باشد مطلوب است ثبت حسابداری مربوط به خروج خانم جوادی از شرکت. حل: مبلغ ۵۵۰/۰۰۰ ریال از طریق صندوق شرکت به جوادی پرداخت می شود و مابقی (۱۵۰/۰۰۰ ریال) بین شرکا باقی مانده به نسبت تقسیم سود (که در مثال مساوی است) تقسیم شده و به حساب جاری هر یک انتقال می یابد. بنابراین ثبت زیر در دفاتر انجام خواهد شد:

$$۷۰۰/۰۰۰ - ۵۵۰/۰۰۰ = ۱۵۰/۰۰۰$$

مبلغ کسر پرداختی به جوادی

$$۱۵۰/۰۰۰ \div ۲ = ۷۵/۰۰۰$$

سهم هر یک از شرکا از کسر پرداختی

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
			سرمایه شرکا - جوادی		۷۰۰/۰۰۰	
			صندوق		۵۵۰/۰۰۰	
			جاری شرکا - امانی			۷۵/۰۰۰
			جاری شرکا - رحیمی			۷۵/۰۰۰

خروج شریک از شرکت با فرض پرداخت سهم شرکت شریک به مبلغی بیشتر از مبلغ ثبت شده در دفاتر (بدون تغییر نسبت تقسیم سود برای شرکای باقی مانده): گاهی شریک خارج شونده مدعی است که سهم شرکت واقعی او بیشتر از مبلغ ثبت شده در دفاتر است و یا شرکای باقی مانده بنا به دلایلی از جمله تشویق ایشان به خروج از شرکت حاضر می شوند مبلغ بیشتری را در مقایسه با مبلغ سهم شرکت به او بپردازند.

در این صورت نیز، مبلغ اضافه پرداختی به نسبت تقسیم سود (یا هر توافق دیگری که شرکا بکنند) به بدهکار حساب جاری آنان منظور می گردد. در این صورت می توان گفت شرکای باقی مانده، مبلغی را بیش از سرمایه شریک خارج شده به وی می پردازند و این مبلغ به نسبت منافع آتی آنان در آینده شرکت از سوی هر یک تقبل و تأمین می شود. چون تقسیم سود بین شرکای باقی مانده تغییر نکرده است.

مثال نمونه ۵: خانم عباسی که دارای ۵۰۰/۰۰۰ ریال سهم شرکت در شرکت تضامنی سروری و شرکا می باشند تصمیم به خروج از شرکت می گیرد و توافق می شود سرمایه او به مبلغ ۸۰۰/۰۰۰ ریال از طرف شرکت پرداخت شود و مبلغ مازاد، به نسبت ۲ و ۱ به حساب جاری شرکا خانم ها سروری و شاکری (شرکای باقی مانده) منظور شود. مطلوب است ثبت حسابداری لازم در مورد خروج خانم عباسی از شرکت.

حل مثال: با توجه به توضیحاتی که در صورت مسئله آمده است و با فرض پرداخت مبلغ به صورت صدور چک از حساب بانک، ثبت زیر انجام خواهد شد:

$$۸۰۰/۰۰۰ - ۵۰۰/۰۰۰ = ۳۰۰/۰۰۰$$

اضافه پرداختی به عباسی

$$۱ + ۲ = ۳$$

مجموع نسبت تقسیم سود سروری و شاکری

$$\frac{۳۰۰/۰۰۰ \times ۲}{۳} = ۲۰۰/۰۰۰$$

سهم سروری از اضافه پرداختی

$$\frac{۳۰۰/۰۰۰ \times ۱}{۳} = ۱۰۰/۰۰۰$$

سهم شاهین از اضافه پرداختی

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			سرمایه شرکا - عباسی		۵۰۰/۰۰۰	
			جاری شرکا - سروری		۲۰۰/۰۰۰	
			جاری شرکا - شاکری		۱۰۰/۰۰۰	
			بانک			۸۰۰/۰۰۰

خروج شریک از شرکت با فرض پرداخت سهم شرکت شریک به مبلغی بیشتر از مبلغ ثبت شده در دفاتر (با تغییر نسبت تقسیم سود برای شرکای باقی مانده): گاهی شریک خارج شونده، مدعی است هر چند دارایی‌های شرکت به مبلغ دفتری مورد قبول ایشان است ولی شرکت دارای سرقفلی است و او باید سهم خود را از سرقفلی دریافت کند. چنانچه پس از خروج شریک، نسبت تقسیم منافع آتی بین شرکا تغییر نکند ادعای شریک خارج شده به عنوان سرقفلی به ترتیبی که قبلاً توضیح داده شد از سوی شرکای باقی مانده و به نسبت تقسیم منافع در آینده تأمین می‌گردد. در صورتی که با خروج شریک از شرکت، نسبت تقسیم منافع آتی بین شرکای باقی مانده تغییر یابد در واقع می‌توان گفت خرید سهم شریک خارج شده از سوی شرکای باقی مانده به نسبت مشارکت آن‌ها در شرکت قبل از خروج او صورت پذیرفته است و به همین علت می‌بایست ابتدا سرقفلی کل شرکت تعیین و به بستانکار حساب شرکای قبل از خروج شریک منظور شود و پس از آن، به منظور حذف مبلغ سرقفلی از دفاتر، سهم هر یک از شرکای باقی مانده در مبلغ سرقفلی تعیین و به بدهکار حساب آنان منظور شود.

پرسش‌های چهار گزینه‌ای

- ۱- خروج شریک در شرکت تضامنی به چند صورت امکان پذیرست؟
  - الف - بدون تجدید ارزیابی
  - ب - با تجدید ارزیابی
  - ج - به صورت عادی امکان پذیرست.
  - د - الف و ب
- ۲- چنانچه در هنگام خروج هر یک از شرکا، سهم شرکتی وی از سوی سایر شرکا خریداری شود:
  - الف - در سرمایه شرکت، تغییری حاصل نمی‌شود.
  - ب - سرمایه شرکت معادل سهم شرکتی که شریک خروجی کاهش می‌یابد.
  - ج - سرمایه شرکت معادل واگذاری سرمایه شریک خروجی افزایش می‌یابد.
  - د - هیچ کدام
- ۳- پرداخت سهم شرکتی بابت خارج شدن یک شریک ممکن است:
  - الف - از سوی شرکای باقی مانده پرداخت شود.
  - ب - از سوی شخصی که سهم شرکتی به او واگذار شده است پرداخت شود.
  - ج - از سوی شرکت پرداخت شود.
  - د - همه موارد
- ۴- نسبت پرداخت سود به شرکای باقی مانده پس از خروج یکی از شرکا چگونه خواهد بود؟
  - الف - به نسبت سابق
  - ب - به نسبت‌های جدید مورد توافق
  - ج - الف و ب
  - د - هیچ کدام
- ۵- خروج شریک در کدام یک از حالت‌های زیر امکان پذیرست:
  - الف - با دریافت دارایی‌ها بیش از سهم شرکتی
  - ب - با دریافت دارایی‌ها معادل سهم شرکتی
  - ج - با دریافت دارایی‌ها کمتر از سهم شرکتی
  - د - همه موارد

مسائل

- ۱- ویسی، ابراهیمی و رضایی، شرکای یک شرکت تضامنی اند که به ترتیب به نسبت ۴ و ۵ و ۱ در سود و زیان سهم هستند. مانده حساب سرمایه شرکا در $۱۳ \times \times / ۳ / ۱$ عبارت است از:

مانده حساب سرمایه ویسی	۱۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال
مانده حساب سرمایه ابراهیمی	۹/۰۰۰/۰۰۰ ریال
مانده حساب سرمایه رضایی	۱۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال

 در تاریخ $۱۳ \times \times / ۳ / ۱$ ویسی از شرکت خارج می‌شود. مطلوب است ثبت خروج ویسی در هر یک از حالت‌های زیر:

- ۱/۱- ویسی $\frac{۳}{۴}$ سهم شرکتی خود را به مبلغ ۱۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال به ابراهیمی و مابقی آن را به مبلغ ۴۰۰/۰۰۰ ریال به رضایی واگذار کرد و بهای آن‌ها را از این افراد نقداً دریافت نمود.
- ۱/۲- مبلغ ۱۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال طی چک از حساب جاری شرکت پرداخت شد و یک فقره سفته چهار ماهه به مبلغ ۳/۷۵۰/۰۰۰ ریال از طرف شرکت صادر و بابت سهم شرکتی ویسی به وی تسلیم شد.

۲- ابراهیمی و سعادت، شرکای یک شرکت تضامنی هستند که سهم شرکت هر یک به ترتیب $5/000/000$ و $3/000/000$ ریال می‌باشد. در اول تیرماه سال جاری، ابراهیمی کلیه سهم شرکت خود را با موافقت سعادت به بابایی واگذار کرده، مبلغ $4/500/000$ ریال از وی دریافت نمود و از شرکت خارج شده است. مطلوب است ثبت رویداد فوق در دفتر روزنامه شرکت

۳- باقری، کاظمی و عباسی، شرکای یک شرکت تضامنی هستند که سهم شرکت آنان به ترتیب $4/000/000$ ، $8/000/000$ و $3/000/000$ ریال می‌باشد. در شهریورماه سال جاری عباسی سهم شرکت خود را به نسبت سرمایه سایر شرکا به آن‌ها واگذار کرد و از شرکت خارج شد. مطلوب است ثبت حسابداری رویداد مذکور

۴- در مسئله فوق، چنانچه شرکای باقی‌مانده توافق کنند مانده حساب سرمایه شریک خروجی، از صندوق شرکت پرداخت شود مطلوب است ثبت حسابداری این رویداد

۵- جعفری، کریمی و اسماعیلی شرکای یک شرکت تضامنی هستند که در سود و زیان به نسبت مساوی شریک‌اند. مانده حساب سرمایه هر یک از شرکا معادل $4/700/000$ ریال است. در اول مردادماه سال جاری، کریمی تصمیم به خروج از شرکت گرفت و سهم شرکت خود را به نسبت مساوی به مبلغ $5/500/000$ ریال به شرکای سابق واگذار کرد. وجه مذکور از صندوق شرکت به وی پرداخت می‌گردد. مطلوب است ثبت حسابداری خروج کریمی از شرکت.

۶- چنانچه در مسئله فوق، مبلغ پرداختی بابت سهم شرکت کریمی از صندوق $3/500/000$ ریال باشد مطلوب است ثبت حسابداری این رویداد.

۷- رحیمی، رضایی و حقیقت، شرکای یک شرکت تضامنی هستند که به نسبت $1/8$ ، $4/8$ و $3/8$ در سود و زیان شریک‌اند. در اول تیرماه سال جاری، رضایی تصمیم به خروج از شرکت می‌گیرد و طبق توافق شرکا، ارزش دفتری کلیه دارایی‌ها، مورد قبول واقع می‌شود و مقرر می‌گردد علاوه بر پرداخت سهم شرکت رضایی به مبلغ $2/000/000$ ریال، مبلغ $500/000$ ریال نیز به عنوان سهم ایشان از سرقفلی شرکت پرداخت شود. چنانچه پس از خروج رضایی نسبت سود و زیان بین شرکای باقی‌مانده ۲ و ۱ باشد، مطلوب است ثبت حسابداری این رویداد.

۳-۷- بستن حساب‌های موقت در شرکت تضامنی

در شرکت تضامنی، در پایان سال حساب‌های هزینه و درآمد به حسابی تحت عنوان «خلاصه سود و زیان» انتقال می‌یابد که نتیجه این حساب نشان‌دهنده سود یا زیان دوره عملکرد شرکت می‌باشد.

ترتیب بستن حساب‌های موقت در این گونه شرکت‌ها عبارت است از:

۱- بستن حساب‌های درآمد و هزینه به حساب خلاصه سود و زیان به این معنی که کلیه حساب‌های هزینه، بستنکار می‌گردد و معادل مجموع آن‌ها حساب خلاصه سود و زیان بدهکار می‌شود. از طرف دیگر حساب فروش یا درآمد بدهکار و در مقابل، حساب خلاصه سود و زیان بستنکار می‌شود.

۲- انتقال مانده حساب «خلاصه سود و زیان» به حساب تقسیم سود.

۳- محاسبه مالیات و کسر این مبلغ از حساب تقسیم سود و انتقال آن به حساب «مالیات پرداختنی» یا «ذخیره مالیات بر درآمد».

۴- محاسبه سهم سود هر یک از شرکا با توجه به شرکت‌نامه یا توافق شرکت و انتقال معادل آن از حساب تقسیم سود به حساب جاری هر یک از شرکا.

۵- انتقال مانده حساب برداشت شرکا به حساب جاری آنان و تعیین مانده نهایی شرکا.

مثال نمونه ۱: شرکای شرکت تضامنی خادم و شرکا، عبارت‌اند از خادم، فرزادی و رحمتی که طبق شرکت‌نامه، سود یا زیان به نسبت سرمایه آنان تقسیم می‌شود. در صورتی که سود عملکرد سال $13 \times \times$ این شرکت، معادل $90/000/000$ ریال و نرخ مالیات بر درآمد آن معادل 10% درصد باشد مطلوب است محاسبه سهم سود هر یک از شرکا و ثبت بستن حساب‌های مربوط به آنان با توجه به جدول زیر که مانده حساب‌های شرکا را در $13 \times \times / 12 / 29$ نشان می‌دهد.

شرح	خادم	فرزادی	رحمتی
مانده حساب برداشت	500/000	800/000	700/000
مانده حساب جاری شرکا	200/000	150/000	300/000
مانده حساب سرمایه شرکا	4/000/000	2/000/000	3/000/000

حل مسئله

مالیات

$$90/000/000 \times 10\% = 9/000/000$$

$$90/000/000 - 9/000/000 = 81/000/000$$

$$4/000/000 + 2/000/000 + 3/000/000 = 9/000/000$$

$$(81/000/000 : 9/000/000) \times 4/000/000 = 36/000/000$$

$$(81/000/000 : 9/000/000) \times 2/000/000 = 18/000/000$$

$$(81/000/000 : 9/000/000) \times 3/000/000 = 27/000/000$$

سود قابل تقسیم

مجموع سرمایه شرکا

سهم سود خادم

سهم سود فرزادی

سهم سود رحمتی

دفتر روزنامه شرکت تضامنی خادم و شرکا

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۱			خلاصه سود و زیان		90/000/000	90/000/000
			تقسیم سود			
۲			تقسیم سود مالیات پرداختی (ذخیره مالیات بر درآمد) محاسبه مالیات عملکرد شرکت		9/000/000	9/000/000
			تقسیم سود			
۳			جاری شرکا - خادم جاری شرکا - فرزادی جاری شرکا - رحمتی		81/000/000	36/000/000 18/000/000 27/000/000
			تقسیم سود			
۴			جاری شرکا - خادم جاری شرکا - فرزادی جاری شرکا - رحمتی		500/000 800/000 700/000	500/000 800/000 700/000
			برداشت - خادم برداشت - فرزادی برداشت - رحمتی			

<p>سرمایه خادم</p> <p>۴/۰۰۰/۰۰۰^۱</p>	<p>سرمایه فرزادی</p> <p>۲/۰۰۰/۰۰۰^۲</p>	<p>سرمایه رحمتی</p> <p>۳/۰۰۰/۰۰۰^۳</p>
<p>خلاصه سود (زیان)</p> <p>مانده ۹۰/۰۰۰/۰۰۰ ۹۰/۰۰۰/۰۰۰^۱</p>	<p>جاری شرکا - خادم</p> <p>۳۶/۰۰۰/۰۰۰^۲ ۵۰۰/۰۰۰^۴</p>	<p>جاری شرکا - فرزادی</p> <p>۱۸/۰۰۰/۰۰۰^۳ ۸۰۰/۰۰۰^۴</p>
<p>جاری شرکا - رحمتی</p> <p>۲۷/۰۰۰/۰۰۰^۳ ۷۰۰/۰۰۰^۴</p>	<p>مالیات پرداختنی</p> <p>۹/۰۰۰/۰۰۰^۲</p>	<p>تقسیم سود</p> <p>۹۰/۰۰۰/۰۰۰^۱ ۹/۰۰۰/۰۰۰^۲</p> <p>۸۱/۰۰۰/۰۰۰^۳</p>
<p>برداشت (خادم)</p> <p>۵۰۰/۰۰۰^۴ ۵۰۰/۰۰۰^۲</p>	<p>برداشت (فرزادی)</p> <p>۸۰۰/۰۰۰^۲ ۸۰۰/۰۰۰^۴</p>	<p>برداشت (رحمتی)</p> <p>۷۰۰/۰۰۰^۳ ۷۰۰/۰۰۰^۴</p>

مثال نمونه ۲ - تراز آزمایشی شرکت حسینی و شرکا در ۱۳/۱۲/۲۹ به شرح زیر است:

بستانکار	بدهکار	نام حساب
	۲/۵۰۰/۰۰۰	بانک و نقد
	۳/۲۰۰/۰۰۰	حساب‌های دریافتی
	۱/۴۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
	۲۰۰/۰۰۰	پیش پرداخت بیمه
	۳/۵۰۰/۰۰۰	اثاثه اداری
۹۰۰/۰۰۰		استهلاک اثاثه اداری
۲/۲۰۰/۰۰۰		حساب‌های پرداختنی
۵۰۰/۰۰۰		اسناد پرداختنی
۳/۶۰۰/۰۰۰		سرمایه امیری
	۵۰۰/۰۰۰	برداشت امیری
۲/۰۰۰/۰۰۰		سرمایه حسینی
	۴۰۰/۰۰۰	برداشت حسینی
۳۱/۰۰۰/۰۰۰		فروش
	۲۱/۰۰۰/۰۰۰	خرید
	۴/۰۰۰/۰۰۰	هزینه‌های اداری
	۳/۵۰۰/۰۰۰	هزینه‌های توزیع و فروش
۴۰/۲۰۰/۰۰۰	۴۰/۲۰۰/۰۰۰	جمع